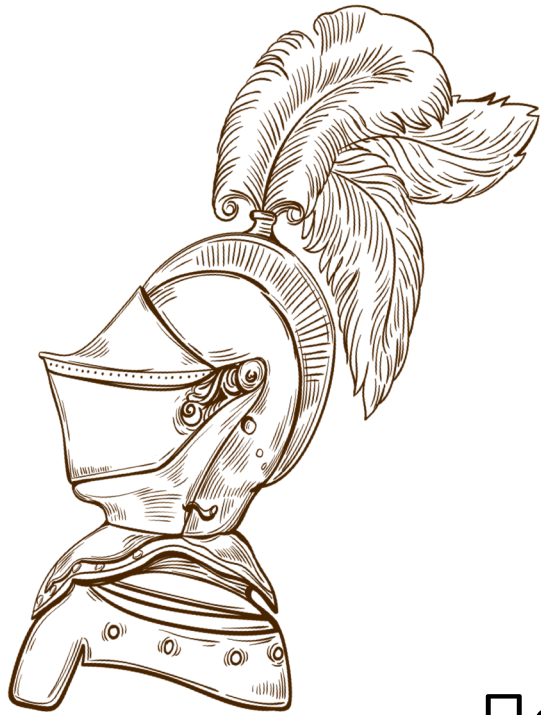
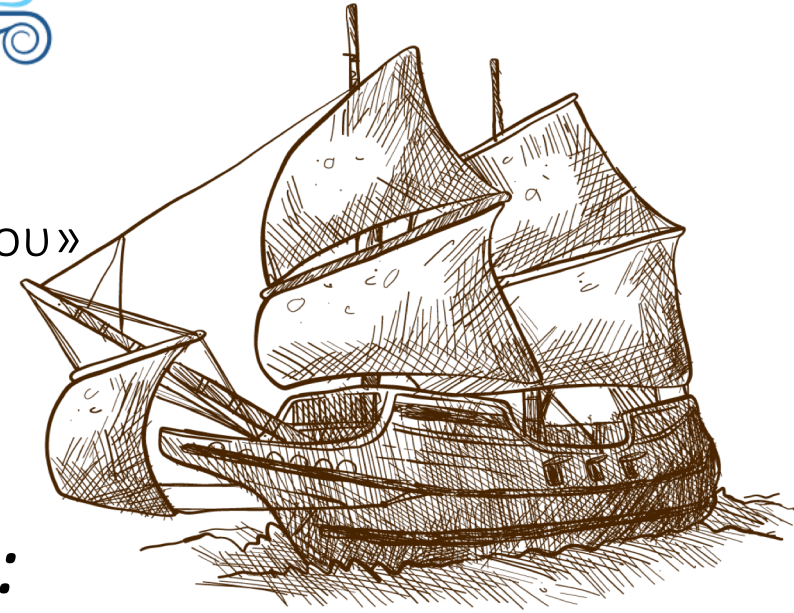
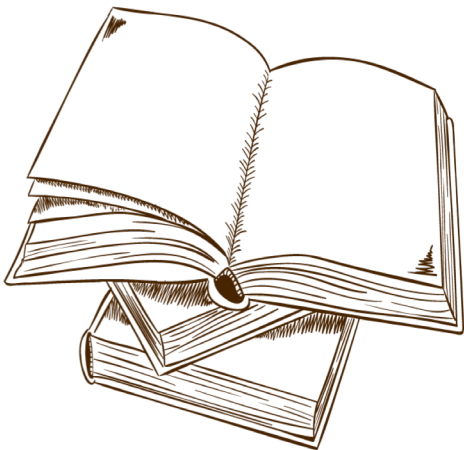

«Διδάσκοντας Αρχαία Ελληνικά...
Εκτενή Κείμενα Ι: Η Οδύσσεια του Ομήρου»
8 Οκτωβρίου 2022

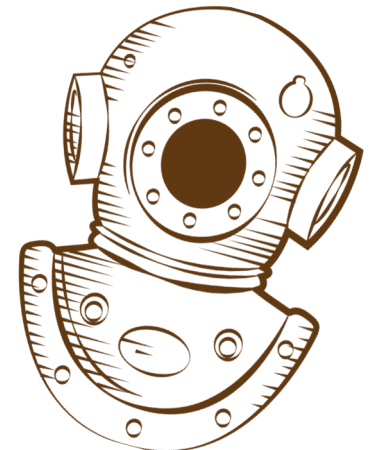

«Το ταξίδι της επιστροφής»:
Προσεγγίζοντας διδακτικά τη Ραψωδία α'
της Οδύσσειας

Αγγελική Μάρκογλου,
Δρ. Μεθοδολογίας της Διδασκαλίας

markoglou.angeliki@ucy.ac.cy

Περιεχόμενα

1. Σύνδεση με Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών Α.Ε.Γ. – Πλαίσιο Μάθησης

2. Ερμηνευτική Προσέγγιση Διδασκαλίας

- Εννοιολογική αποσαφήνιση
- Ενδεικτικό Σχέδιο Μαθήματος Ι (2^η Ενότητα, Ραψωδία α, στ. 26-108)

3. Αισθητική-Αναγνωστική Ανταπόκριση

- Εννοιολογική αποσαφήνιση
- Ενδεικτικό Σχέδιο Μαθήματος ΙΙ (3^η Ενότητα, Ραψωδία α, στ. 109-173)

4. Άλλες διδακτικές προσεγγίσεις

1.Σύνδεση με Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών Α.Ε.Γ.

ΤΑΞΗ Α΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΓΕΝΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ

Οι μαθητές και οι μαθήτριες να:

Β. Εξοικειωθούν με το κείμενο της Οδύσσειας ως προς το περιεχόμενο και τη δομή του, εκτιμώντας της αξία του ως λογοτεχνικού κειμένου.

Γ. Αναπτύξουν μέσα από την επαφή τους με το ομηρικό κείμενο γλωσσικό και κριτικό γραμματισμό.

Ε. Εκτιμήσουν την αισθητική αξία του ομηρικού κειμένου, συνειδητοποιώντας τη σημασία του για τον ελληνορωμαϊκό και τον δυτικοευρωπαϊκό πολιτισμό.

ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΙΔΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ

Β.Ι. Κατανοούν και να ερμηνεύουν το κείμενο της Οδύσσειας ως προς το περιεχόμενό του.

Β.ΙΙ. Διερευνούν σταδιακά και να ερμηνεύουν τον τρόπο οργάνωσης του κειμένου.

Β.ΙΙ.1. Κατανοούν τα βασικά στοιχεία της ομηρικής τεχνικής και αξιολογούν τον λειτουργικό τους ρόλο.

Γ.3. Παράγουν γραπτό λόγο στα Νέα Ελληνικά με την αξιοποίηση στοιχείων που προκύπτουν από την επεξεργασία του ομηρικού κειμένου.

Ε.1. Απολαμβάνουν αισθητικά το ομηρικό κείμενο και να θεωρούν το μάθημα της Αρχαιογνωσίας ως μάθημα πολιτισμού.

ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΑ ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ

Γ.3.1. Παραγωγή παραγράφου στα Νέα Ελληνικά με αξιοποίηση στοιχείων του ομηρικού κειμένου.
Γ.3.2. Παραγωγή εκτενέστερου κειμένου ή project στα Νέα Ελληνικά με αξιοποίηση στοιχείων του ομηρικού κειμένου. Παράλληλη καλλιέργεια των ψηφιακών δεξιοτήτων των μαθητών.

Ε.1.1. Διάλογος με τις αντιλήψεις και τις διαχρονικές αξίες του κειμένου και κριτική αποτίμησή τους.

1. Πλαίσιο Μάθησης, Σχολικό έτος 2022-2023

Ομήρου <i>Οδύσσεια</i> – Ενδεικτικός Προγραμματισμός 2022-2023 Διδακτικές περιόδους: 2 διδακτικές περιόδους το Α΄ Τετράμηνο 1 διδακτική περίοδος το Β΄ Τετράμηνο			
Α΄ Τετράμηνο (2 διδακτικές περιόδους)			
Ενότητες	Στίχοι - Θέματα	Δείκτες επιτυχίας	Διδακτικές περιόδους
Εισαγωγή σελ. 8-16	- Εισαγωγή στον Όμηρο. - Εισαγωγή στην Αρχαϊκή Επική («Ομηρική») Ποίηση της Κύπρου - Επικός Κύκλος (τεύχος <i>Από τον Όμηρο στην Αρχαϊκή Επική Ποίηση της Κύπρου και στην Ελένη του Ευριπίδη</i> - ΑΚυΓ)	A.1. A.2. Δ.1.	2
Ραψωδία α	Στίχοι 1-25 (σελ. 17-20): Προοίμιο	B.Π.1-2., Γ.1-3., E.1.	2
	Στίχοι 26-108 (σελ. 21-25): Πρώτο συμβούλιο των θεών στον Όλυμπο	B.I., B.Π.1., B.Π.3., Γ.1-3., E.1.	2
	Στίχοι 109-173 (σελ. 26-31): Εφαρμογή του δεύτερου μέρους του σχεδίου της Αθηνάς. Φιλοξενία της θεάς από τον Τηλέμαχο.	B.I., B.Π.1., B.Π.3., Γ.1-3., E.1.	2
	Περίληπτική αναδιήγηση στίχων 174-497 (σελ. 17, 32-42)		

2. Ερμηνευτική Προσέγγιση Διδασκαλίας

- Δηλώνει τον τρόπο προσέγγισης, ανάλυσης και ερμηνείας θεολογικών, φιλολογικών, νομικών κειμένων, έργων τέχνης και φιλοσοφικών κειμένων. Αποβλέπει στην όσο το δυνατόν πληρέστερη και βαθύτερη κατανόηση των έργων αυτών (Πηγιάκη, 2004).
- Στοχεύει στην κατανόηση του όλου μέσα από την ανάλυση των μερών και του μερικού μέσα από τη θεώρηση του όλου, σε επίπεδο κειμένου, έργου, φαινομένου, εποχής κ.λπ. Η ερμηνεία αξιοποιεί κάθε πρόσφορο ενδοκειμενικό και εξωκειμενικό στοιχείο.
- Η παρέμβαση του εκπαιδευτικού, καθ' όλη τη διαδικασία προσέγγισης σε κείμενα ή ζητήματα της λογοτεχνίας, είναι διακριτική αλλά σταθερή, προκειμένου να προάγεται η αυτενέργεια των μαθητών και συνάμα να ελέγχεται η επίτευξη των διδακτικών στόχων (Φρυδάκη, 2001).

Η πορεία προς την ερμηνεία

ΟΛΟ

- Ανάγνωση-ακρόαση
- Ενορατική σύλληψη του όλου
- Πρώτη εντύπωση

ΜΕΡΗ

- Γραμματικό επίπεδο (λέξη, σημείο, σημαίνον, σύμβολο, λεκτικό σύνολο, συμφραζόμενα, στίξη, γραμματική και συντακτική μορφή) (Γλώσσα)
- Λεξιλογικό επίπεδο (έννοια, σημαινόμενο, συμβολιζόμενο, εκφραστικοί τρόποι, συμβολικές μορφές, διάθεση, ατμόσφαιρα, μοτίβο, μύθος) (Λόγος)

ΟΛΟ

- Επιστροφή στην ολότητα
- Ολοκληρωμένη θεώρηση
- Κάθαρσις
- Αισθητική απόλαυση
- Διόρθωση χάσματος που πιθανώς δημιούργησε η κατά μέρη προσέγγιση

Ενδεικτική διδακτική πορεία

Αφόρμηση

Ανάγνωση

Αρχική εντύπωση

Μέρη

Όλο

- ✓ Τι σας άρεσε;
- ✓ Τι σας εντυπωσίασε;
- ✓ Ποια συναισθήματα σας προκάλεσε;
- ✓ Ποιες σκέψεις κάνατε κατά τη διάρκεια της ανάγνωσης;
- ✓ Ποιες σκέψεις κάνετε τώρα;
- ✓ Τι θα θέλατε να πείτε;

- ✓ Τι θα ζωγραφίζατε;
- ✓ Ποια εικόνα κυριαρχεί στη σκέψη σας;
- ✓ Ποια σκηνή θα δραματοποιούσατε;
- ✓ Τι θα ρωτούσατε τους πρωταγωνιστές;
- ✓ Ποιο είναι το κύριο μήνυμα;
- ✓ Μπορείτε να δώσετε έναν τίτλο στο κείμενο;

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ Ι

- **Γνωστικό αντικείμενο:** Οδύσσεια Α΄ Γυμνασίου
- **Ενότητα:** 2^η, Ραψωδία α (στ. 26-108)
- **Μέθοδος:** Ερμηνευτική προσέγγιση
- **Πορεία:** Αναλυτική-Συνθετική
- **Μορφή:** Διαλογική, Ερωτοαποκρίσεις, Ανακαλυπτική, Συνεργατική
- **Στάδια:** Τριμερής πορεία (Όλο-Μέρη-Όλο)
- **Ενδεικτικός διδακτικός χρόνος:** 2 διδακτικές ώρες
- **Τίτλος:** «*Το ταξίδι της επιστροφής ξεκινά...*»

Ενότητα 2^η, Ραψωδία α (στ. 26-108)

• Αφόρμηση (5' λεπτά)

Εναλλακτικά:

- Εισαγωγικό σημείωμα
- Εικόνες, Φωτογραφίες
- Πίνακες ζωγραφικής
- Γλυπτική, Αρχιτεκτονική
- Κείμενο από το διαδίκτυο
- Σχετικό αντικείμενο
- Βίντεο, Ντοκιμαντέρ
- Μουσικό άκουσμα, Θέατρο, Κινηματογράφος
- Ψηφιακό εργαλείο ως δελτίο εισόδου
- Βιωματικότητα, Εγγύτητα στη ζωή

«Σε ποιο ταξίδι αναφερόμαστε;»

«Γιατί δεν έχει επιστρέψει στην πατρίδα;»

«Ποιοι/ος τον εμποδίζουν/ει και γιατί;»

«Τι άλλαξε και μπορεί να επιστρέψει τώρα;»,

*Το ταξίδι της επιστροφής
ξεκινά...*

«Θυμάστε κάποια δυσκολία/εμπόδιο που αντιμετώπισε και τον κράτησε πίσω;»,

«Ποιος είναι ο κεντρικός ήρωας;»

«Τι του έχει συμβεί;»

«Πού βρίσκεται τώρα;»

«Έχει συμμάχους σε αυτό του το ταξίδι;».

Ενότητα 2^η, Ραψωδία α (στ. 26-108)

- **Ανάγνωση** (μετ' ήθους) (3' λεπτά)
- **Αρχική εντύπωση** (ΟΛΟ) (7' λεπτά)
 - ✓ *Τι σας εντυπωσίασε;*
 - ✓ *Τι θα σχολιάζατε;*
 - ✓ *Τι (δεν) σας άρεσε;*
 - ✓ *Τι σκέψεις κάνατε;*
 - ✓ *Ποια ενέργεια/στάση/θέση θα θέλατε να επισημάνετε και γιατί;*

2^η ΕΝΟΤΗΤΑ: α 26-108/<22-95>

Α'. ΚΕΙΜΕΝΟ

ΚΥΡΙΟ ΘΕΜΑ: Πρώτο συμβούλιο των θεών στον Όλυμπο, όπου λαμβάνονται σημαντικές αποφάσεις

- 26 Εκείνον όμως τον καιρό ο Ποσειδώνας είχε ταξιδέψει στους μακρινούς
Αιθίοπες [...].¹
- 29 Πήγε να πάρει μέρος στη θυσία, μian εκατόμβη² με ταύρους και κριάρια,
30 και τώρα ευφραίνονταν στις τάβλες καθισμένος.
Τότε συνάχτηκαν οι υπόλοιποι θεοί³ στου ολύμπιου Δία το παλάτι,
όπου εκείνος πρώτος πήρε τον λόγο, πατέρας ανθρώπων και θεών.
Στον νου του φέρνοντας, θυμήθηκε τον φημισμένο Αίγισθο,⁴
που τον θανάτωσε ο ξακουστός Ορέστης, γιος του Αγαμέμνονα·
35 αυτόν θυμήθηκε μιλώντας ο θεός στους αθανάτους:
«Αλίμονο, είναι αλήθεια ν' απορείς που θέλουν οι θνητοί να ρίχνουν
στους θεούς τα βάρη τους· έρχεται λένε το κακό από μας —
κι όμως οι ίδιοι, κι από φταίξιμο δικό τους, πάσχουν και βασανίζονται,
και πάνω απ' το γραφτό τους.⁵
- 40 Έτσι και τώρα ο Αίγισθος, την ορισμένη μοίρα παραβαίνοντας,
πήγε να σμίξει με τη νόμιμη γυναίκα ενός Ατρείδη,⁶
κι αυτόν τον σκότωσε στου γυρισμού την ώρα,
γνωρίζοντας τι τιμωρία σκληρή τον περιμένει·
αφού εμείς του στείλαμε τον άγρυπνον αργοφονιά Ερμή⁷ με μήνυμα,
45 μήτε εκείνον να σκοτώσει μήτε και τη γυναίκα του να μπλέξει
σε παράνομο κρεβάτι· αλλιώς θα πέσει στο κεφάλι του η εκδίκηση
του γιου για τον πατέρα, όταν ο Ορέστης, παλικάρι πια,
θελήσει να γυρίσει στην πατρίδα.
Αυτά, με τόση φρόνηση ο Ερμής μιλώντας, του μηνούσε,
50 κι όμως τον νου του Αιγίσθου δεν κατόρθωσε ν' αλλάξει.
Τώρα, ακέριο και μεμιάς, το άνομο κρίμα του ξεπλήρωσε.»

Ενότητα 2^η, Ραψωδία α (στ. 26-108)

Βουνά αφήγησης

- **Ατομική σιωπηρή ανάγνωση (10' λεπτά)**
 - ✓ Ποια συναισθήματα σας δημιουργήθηκαν;
 - ✓ Πώς θα περιγράφατε τα συγκεκριμένα συναισθήματα;
 - ✓ Ήταν ευχάριστα ή δυσάρεστα;
 - ✓ Θα μπορούσατε να δημιουργήσετε ένα βουνό αφήγησης με αυτά;

The worksheet is titled "Το βουνό της αφήγησης" (The Story Mountain) and features a central mountain graphic with a wavy line representing a story path. The mountain is divided into several sections, each with a label and lines for writing:

- Εισαγωγή** (Introduction): Includes fields for "Ποιοι:" (Who) and "Πού: Πότε:" (Where: When).
- Ανάπτυξη** (Development): A large box on the left side of the mountain.
- Πρόβλημα** (Problem): A box at the top of the mountain.
- Τίτλος** (Title): A box in the middle of the mountain.
- Λύση** (Solution): A box on the right side of the mountain.
- Φινάλε** (Finale): A box at the bottom right of the mountain.

Illustrations include a stack of books at the bottom center and a pencil at the top right. The logo "Reoullia.com" is visible in the bottom right corner.

Ενότητα 2^η, Ραψωδία α (στ. 26-108)

Βουνά αφήγησης (2)

ΟΔΗΓΙΕΣ:

1. Χωρίζω το κείμενο σε επεισόδια.
2. Γράφω μία πρόταση για κάθε επεισόδιο, στα κουτάκια κάτω από το διάγραμμα.
3. Κόβω και κολλώ τα κουτάκια με τις προτάσεις των επεισοδίων, πάνω στο διάγραμμα.
4. Γράφω την περίληψη του κειμένου, στο τετράδιό μου.

Τίτλος:

Βουνό της αφήγησης

Resultia.com

Επεισόδιο 1

Επεισόδιο 2

Επεισόδιο 3

Επεισόδιο 4

Επεισόδιο 5

Ενότητα 2^η, Ραψωδία α (στ. 26-108)

Χρονογραμμή

- **Κατά μέρη προσέγγιση (40' λεπτά)**

- ✓ Ζητείται από τους/τις μαθητές/τριες (ατομικά ή σε ζευγάρια ή σε ομάδες) να δημιουργήσουν μια χρονογραμμή (ψηφιακή ή έντυπη) με τη σειρά των κύριων γεγονότων της συγκεκριμένης ενότητας.

Δημιουργία χρονογραμμής

- Μεταβείτε στον σύνδεσμο: <https://www.officetimeline.com/download>

officetimeline.com/download

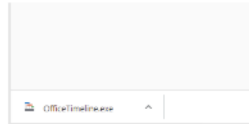
 Office Timeline

Home / Download

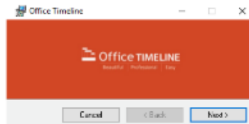
Download the free Office Timeline Add-in for PowerPoint.

Thanks for downloading Office Timeline!

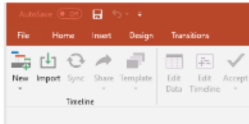
1.

Your download should begin automatically.
If not, [click here](#). It could take a minute.
2.

Click Run to launch the setup wizard.
Then, just follow the easy steps.
3.

Start making timelines in PowerPoint.
Press New on the Office Timeline tab to begin.

Ενότητα 2^η, Ραψωδία α (στ. 26-108)

Γραμματικό & Λεξιλογικό επίπεδο

Ανθρωπομορφισμός των θεών (*Ποσειδώνας, Αθηνά, Δίας*)

Τεχνική της προοικονομίας (στ. 54-55, 89-90, 94-108)

Τεχνικές αφήγησης του έπους (*πρωτοπρόσωπη, τριτοπρόσωπη*)

Υφολογικά στοιχεία και στοιχεία λόγου (*Αίγισθος → Σχήμα Ατις – Υβρις – Νέμεσις – Τίσις*)

Περιγραφικά και χαρακτηριστικά επίθετα (*ορατή και μη ορατή ιδιότητα*)

Ενότητα 2^η, Ραψωδία α (στ. 26-108)

Καλλιέργεια κριτικής και δημιουργικής σκέψης

Κριτική Σκέψη	Δημιουργική Σκέψη
✓ Να ερμηνεύσετε τη στάση του Ποσειδώνα. <i>(ερμηνεία)</i> ✓ Να συγκρίνετε τη δήλωση του Δία (στ. 36-39) με τους στίχους του προοιμίου. <i>(ανάλυση)</i> ✓ Να εξηγήσετε τον τρόπο δράσης της Αθηνάς. <i>(επεξήγηση)</i> ✓ Να εντοπίσετε τα υπονοούμενα μηνύματα στη δήλωση του Δία. <i>(συνεπαγωγή)</i> ✓ Να αξιολογήσετε την αντίδραση της Αθηνάς να κατέβει στην Ιθάκη. <i>(αξιολόγηση)</i> ✓ Γιατί πιστεύετε ότι οι θεοί βρήκαν ευκαιρία να κάνουν το συμβούλιο τώρα που απουσιάζει ο Ποσειδώνας; <i>(ερμηνεία, επεξήγηση, ανάλυση)</i> ✓ Ποια αντίληψη είχαν οι άνθρωποι της Ομηρικής Εποχής (στ. 36-39) για τις συμφορές που τους βρίσκουν; Ποιες οι ομοιότητες και διαφορές με τις αντιλήψεις των ανθρώπων σήμερα; <i>(ανάλυση)</i>	✓ Αν ο Ποσειδώνας βρισκόταν στο συμβούλιο, τι νομίζετε ότι θα υποστήριζε; ✓ Τι θα απαντούσατε εσείς στον Δία (στ. 31-51), αν ήσασταν στη θέση της Αθηνάς; ✓ Τι θα απαντούσατε εσείς στην Αθηνά (στ. 52-72), αν ήσασταν στη θέση του Δία; ✓ Ποια φαντάζεστε θα ήταν η τύχη του Οδυσσέα, αν δεν τον βοηθούσε η Αθηνά; ✓ Πώς θα παρομοιάζατε τη στάση του Ποσειδώνα; Σας θυμίζει κάποια ανάλογη; ✓ Ποια άλλη πρόταση θα μπορούσε να είχε κάνει η Αθηνά στους τελευταίους στίχους; ✓ Αν η Αθηνά είχε πάει ήδη στην Ιθάκη, τι θα φαντάζεστε ότι θα εξιστορούσε στο συμβούλιο των θεών;

Δημιουργία «Τροχού της Τύχης»

1. Μετά την ανάγνωση του κειμένου, οι μαθητές/τριες καλούνται να γυρίσουν τον τροχό και να απαντήσουν στην αντίστοιχη ερώτηση.
2. Με τον τρόπο αυτό, ο/η εκπαιδευτικός αναπτύσσει την κριτική και τη δημιουργική σκέψη των μαθητών/τριών.
3. Μεταβείτε στον σύνδεσμο:
<https://wordwall.net/>

Ενότητα 2^η, Ραψωδία α (στ. 26-108): Συνεργατική μάθηση

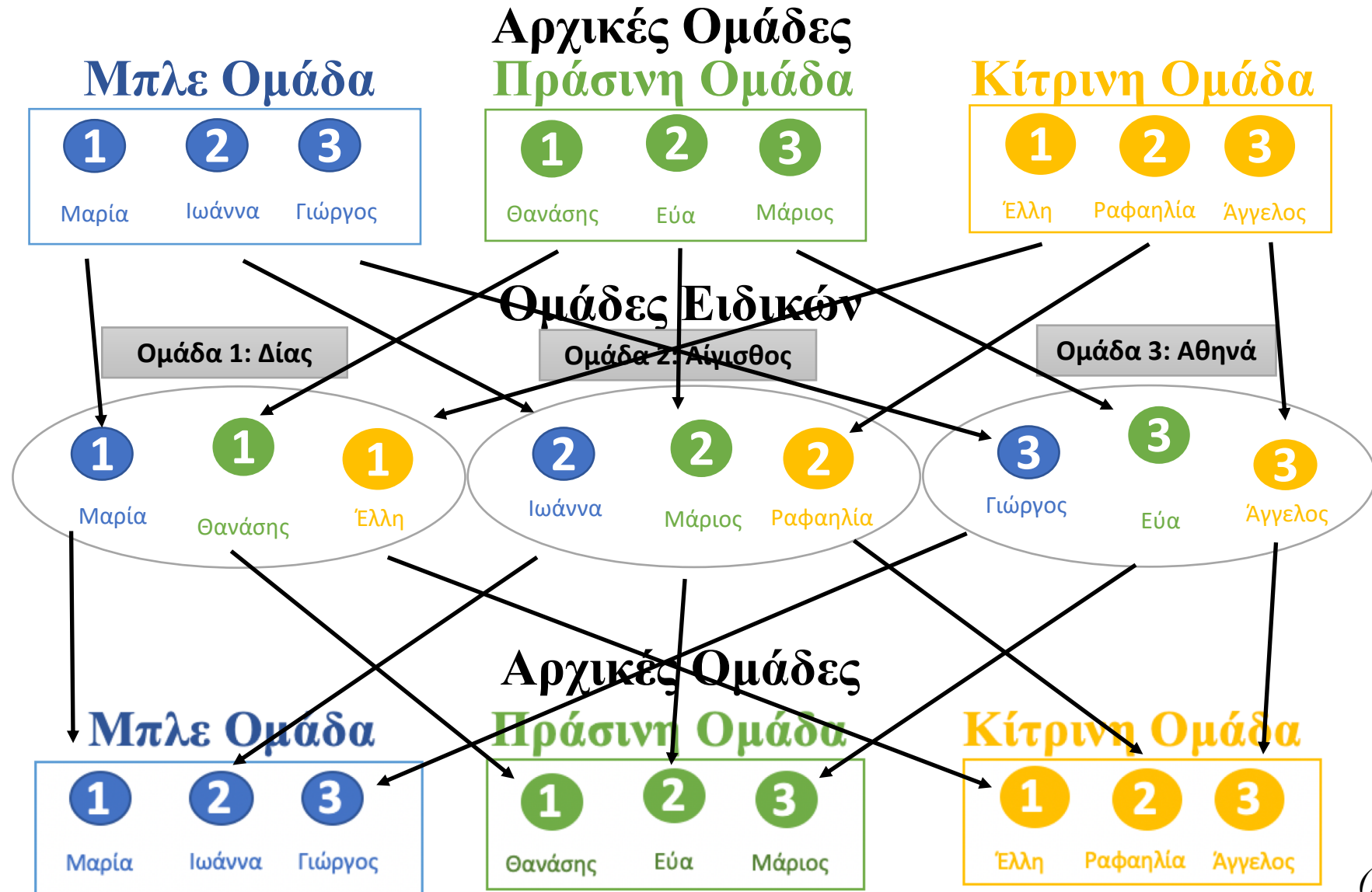
Αφού χωριστείτε σε ομάδες, να μελετήσετε: *(Ομάδες Ειδικών)*

- A) τη θέση του Δία για την ευθύνη του ανθρώπου σε σχέση με τη μοίρα του (στ. 36-39),
- B) το παράδειγμα του Αίγισθου (στ. 40-51), και
- Γ) το σχόλιο της Αθηνάς (στ. 54-55).

Στη συνέχεια να απαντήσετε στα εξής ερωτήματα: *(Αρχικές Ομάδες)*

- (α) Ποια αντίληψη φαίνεται να έχουν οι άνθρωποι της ομηρικής εποχής για τις συμφορές που τους βρίσκουν και τι δηλώνει ο Δίας σχετικά με αυτό το θέμα;
- (β) Πού φαίνεται ότι ο ομηρικός άνθρωπος αποφασίζει ελεύθερα και φαίνεται να έχει την ευθύνη των πράξεών του;
- (γ) Ποιον υπονοεί η Αθηνά, όταν λέει «να έχει την ίδια τύχη». Αιτιολογήστε την απάντησή σας.

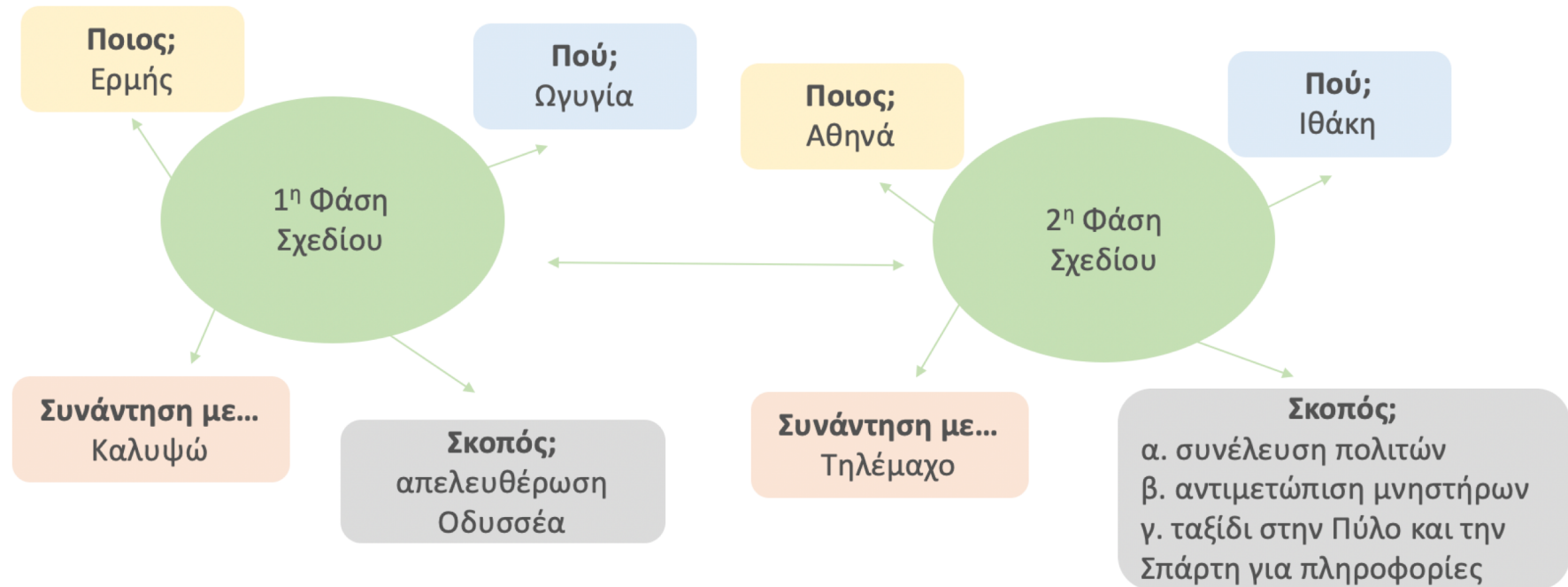
Ενότητα 2^η, Ραψωδία α (στ. 26-108): Συνεργατική συναρμολόγηση

Ενότητα 2^η, Ραψωδία α (στ. 26-108)

Εννοιολογικός χάρτης

- ✓ Να δημιουργήσετε έναν εννοιολογικό χάρτη (ψηφιακά ή έντυπα) με το διπλό σχέδιο της Αθηνάς και στη συνέχεια να συγκρίνετε ενέργειες της Αθηνάς και του Ερμή.

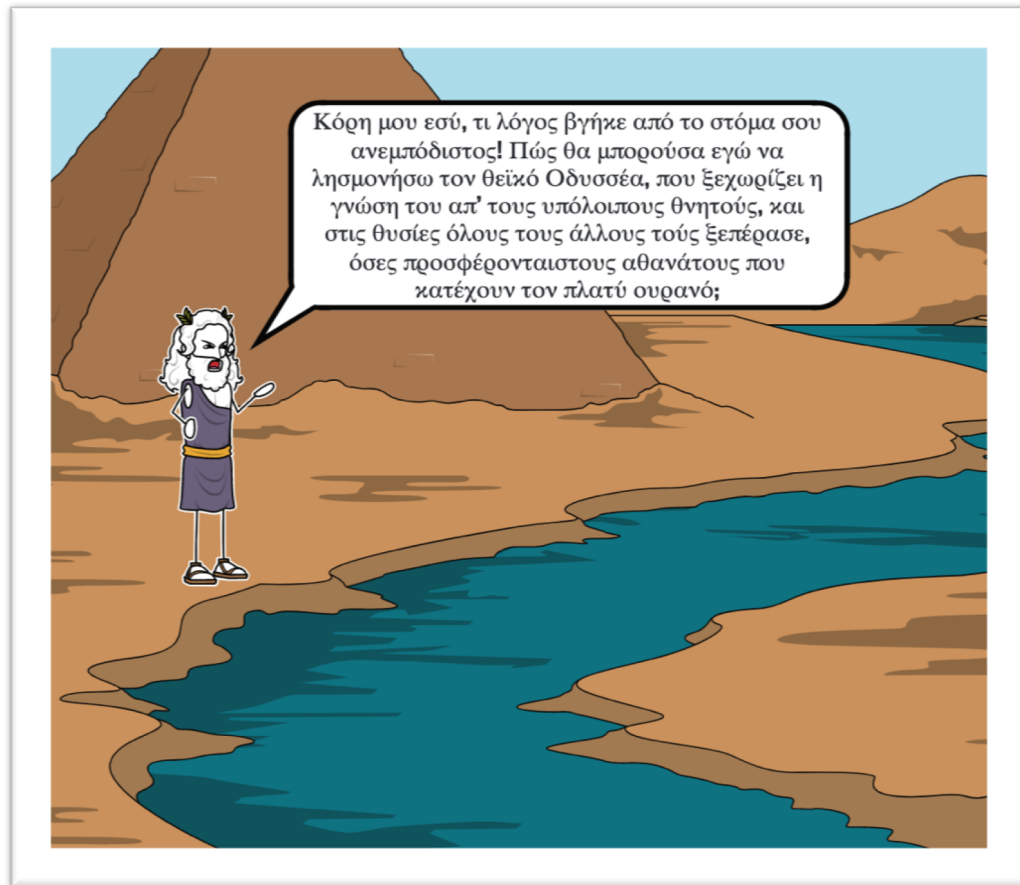
- ✓ Μεταβείτε στον σύνδεσμο: <https://coggle.it/>

Ενότητα 2^η, Ραψωδία α (στ. 26-108)

- **Επιστροφή στην ολότητα** (15' λεπτά)
- Συνολική ανάγνωση του κειμένου.
- Ο/Η εκπαιδευτικός μπορεί να ζητήσει από τους/τις μαθητές/τριες σε ζευγάρια:
 - να δραματοποιήσουν το συμβούλιο των θεών ή/και τον διάλογο της Αθηνάς με τον Δία,
 - να δημιουργήσουν έναν δικό τους διάλογο (αν ζούσαν στο σήμερα) με το τι πραγματικά θα ήθελαν να πουν μεταξύ τους ο Δίας και η Αθηνά,
 - να δημιουργήσουν ένα κόμικ (ψηφιακό ή έντυπο) με μια σκηνή που τους εντυπωσίασε από τη συγκεκριμένη ενότητα.

Δημιουργία κόμικς

- Μεταβείτε στον σύνδεσμο: <https://www.storyboardthat.com/>

3. Αισθητική-Αναγνωστική Ανταπόκριση

Αξιοποίηση της λογοτεχνικής θεωρίας κατά την προσέγγιση της Οδύσσειας

- Η ανανέωση της παραδοσιακής κριτικής επέρχεται μετά το 1970, όπου μετατοπίζεται η λογοτεχνική κριτική από το ερμηνευτικό έργο (κείμενο) στην πρόσληψη του αναγνώστη-ερμηνευτή, γεγονός που αποτέλεσε αντικείμενο προβληματισμού και διερεύνησης από τη «Σχολή της Κωνσταντίας».
- Οι κυριότερες κατευθύνσεις της αναγνωστικής αυτής θεωρίας είναι:
 - ✓ η αισθητική της πρόσληψης του H.R. Jauss, και
 - ✓ η θεωρία της αναγνωστικής ανταπόκρισης του W. Iser.

3. Αισθητική-Αναγνωστική Ανταπόκριση

Αισθητική της Πρόσληψης (Jauss)

- Βασική υπόθεση εργασίας του Jauss (1995: 12) ήταν ότι η «ανασυγκρότηση του ορίζοντα προσδοκιών μιας δεδομένης αναγνωστικής κοινότητας και η περιγραφή των μεταβολών του ορίζοντα της κατανόησης και της ερμηνείας κατά την εργασία του ιστορικού αναγνώστη».
- Υποστήριζε ότι η κατανόηση ενός λογοτεχνικού έργου από τον πρώτο αναγνώστη του διατηρείται, εμπλουτίζεται και μεταβάλλεται από τις διαφορετικές αντιλήψεις που επικρατούν από γενιά σε γενιά (Jauss, 1970: 20).
- Σύμφωνα με την αισθητική της πρόσληψης, η ερμηνεία οφείλει να εξυπηρετεί τρεις στόχους:

Κατανόηση

• βασίζεται στη διερεύνηση των αναγνωστικών προσλήψεων και των διαφορών τους, αλλά και στον εντοπισμό της περιοχής που δημιουργεί η συγχώνευση των οριζόντων του κειμένου και των αναγνωστών.

Εξήγηση

• στηρίζεται στις ενδοκειμενικές σχέσεις, που μπορούν να επιφέρουν και μια αλλαγή ορίζοντα.

Εφαρμογή

• συνδέεται με την ενίσχυση του δεσμού της αναγνωστικής εμπειρίας με την πραγματική κοινωνική και ιστορική εμπειρία των αναγνωστών.

(Φρυδάκη, 2003)

3. Αισθητική-Αναγνωστική Ανταπόκριση

Αναγνωστική ανταπόκριση (Iser)

- Ο Iser έδωσε έμφαση στην ανταπόκριση του αναγνώστη-ερμηνευτή απέναντι στο λογοτεχνικό κείμενο (Holub, 2004: 146), υποστηρίζοντας ότι η ατομική συνείδηση είναι ενεργητική και γι' αυτό ο αναγνώστης δεν ανακαλύπτει το νόημα αλλά το παράγει μέσω της προβολής της (Φρυδάκη, 2003: 166).
- Το λογοτεχνικό κείμενο αναγνωρίζεται όχι πλέον ως αυτόρκες αλλά με κενά απροσδιοριστίας, τα οποία καλείται να συμπληρώσει ο αναγνώστης (Iser, 1976: 312).
- Σύμφωνα με τη θεωρία του Iser, η διαδικασία της ανάγνωσης ενός κειμένου διέρχεται από τέσσερα επίπεδα (Holub, 2004: 151-153):

Πρόσληψη

- βασίζεται στην πρώτη αντίληψη που αποκτά ο αναγνώστης για το κείμενο στο επίπεδο του ασυνείδητου.

Ερμηνεία

- συνδέεται με την πλήρωση των κενών απροσδιοριστίας του κειμένου μέσω των φανταστικών προβολών του αναγνώστη.

Ρεπερτόριο

- Αναφέρεται στο σύνολο των συμβάσεων του κειμένου. Πρόκειται για τις «στρατηγικές» που «περιλαμβάνουν την εγγενή δομή του κειμένου και τις πράξεις κατανόησης που πυροδοτεί η δομή αυτή στον αναγνώστη».

Κατανόηση και Αφυπνισμένη συνείδηση

- ο αναγνώστης μπορεί πλέον να ενεργήσει κοινωνικά και πολιτικά

3. Αισθητική-Αναγνωστική Ανταπόκριση

Ενδεικτική διδακτική πορεία

Αφόρμηση

Ανάγνωση κατά επίπεδα - Ελεύθερη πρόσληψη

Συνολική σιωπηρή ανάγνωση / Πρόσληψη

Συμπλήρωση του κειμένου / Δημιουργικό γράψιμο

Ανάγνωση της εκδοχής του συγγραφέα / Κειμενική έκβαση

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ II

- **Γνωστικό αντικείμενο:** Οδύσσεια Α΄ Γυμνασίου
- **Ενότητα:** 3^η, Ραψωδία α (στ. 109-173)
- **Μέθοδος:** Αισθητική-Αναγνωστική Ανταπόκριση
- **Πορεία:** Αναλυτική-Συνθετική
- **Μορφή:** Διαλογική, Ερωτοαποκρίσεις, Ιδεοθύελλα, Διερευνητική, Συνεργατική
- **Στάδια:** Αφόρμηση, Ανάγνωση κατά επίπεδα-Ελεύθερη πρόσληψη, Σιωπηρή ανάγνωση / Πρόσληψη, Συμπλήρωση κειμένου / Δημιουργικό γράψιμο, Εκδοχή συγγραφέα
- **Ενδεικτικός διδακτικός χρόνος:** 1,5 διδακτική ώρα
- **Τίτλος:** *«Η προετοιμασία του ταξιδιού συνεχίζεται...»*

Ενότητα 3^η, Ραψωδία α (στ. 109-173)

Ιδεοθύελλα - Υποθέσεις

- **Αφόρμηση (5' λεπτά)**

- ✓ Ο/Η εκπαιδευτικός, για να κινητοποιήσει τον ορίζοντα προσδοκιών των μαθητών/τριών, εμφανίζει στον πίνακα τους τελευταίους στίχους της προηγούμενης ενότητας (2^{ης}), ρωτώντας:
 - ✓ «Τι υποθέτετε ότι θα ακολουθήσει στους επόμενους στίχους;»
- ✓ Καταγράφονται στον πίνακα οι αρχικές υποθέσεις των μαθητών/τριών, χωρίς να επιβεβαιωθεί ή να απορριφθεί κάποια από αυτές.

Ενότητα 3^η, Ραψωδία α (στ. 109-173)

1^η σκηνή, στ. 109-117

Ορίζοντας προσδοκιών

- **Ανάγνωση κατά επίπεδα -
Ελεύθερη πρόσληψη (10' λεπτά)**

- ✓ Ο/Η εκπαιδευτικός διαβάζει διαβάζει την 1^η σκηνή (στ. 109-117), ενώ οι μαθητές/τριες έχουν τα βιβλία τους κλειστά.
- ✓ Στη συνέχεια, ρωτά: «Τι έχετε να πείτε;», «Τι νομίζετε θα γίνει στη συνέχεια;», «Πώς λέτε η Αθηνά να εμφανίστηκε στο παλάτι;».
- ✓ Οι μαθητές/τριες διατυπώνουν τις προσδοκίες τους.

- Είπε κι ευθύς δένει στα πόδια της τα ωραία σαντάλια,
110 **θεσπέσια**¹ και χρυσά, εκείνα που την ταξιδεύουν στη θάλασσα
και στην απέραντη στεριά ανάλαφρα, με τις πνοές του ανέμου.
Ύστερα στο χέρι κράτησε **άλκιμο**² **κοντάρι**, ακονισμένο με χαλκό,
βαρύ, θεόρατο και στιβαρό· μ' αυτό η κόρη του πανίσχυρου Διός
δαμάζει των γενναίων πολεμιστών τις τάξεις που της ξανάψαν τον θυμό.
115 Χύθηκε τότε, ακροπατώντας τις κορφές του Ολύμπου,
και βρέθηκε μεμιάς στον δήμο της Ιθάκης, να στέκει
στην εξώθυρα του Οδυσσέα, πατώντας το κατώφλι της αυλής του.

Ενότητα 3^η, Ραψωδία α (στ. 109-173)

2^η σκηνή, στ. 118-126

Ορίζοντας προσδοκιών

- **Ανάγνωση κατά επίπεδα - Ελεύθερη πρόσληψη (10' λεπτά)**

- ✓ Ο/Η εκπαιδευτικός συνεχίζει την ανάγνωση της 2^{ης} σκηνής (στ. 118-126)

- ✓ Στη συνέχεια, ρωτά: «Τι έχετε να πείτε;», «Τι νομίζετε θα γίνει στη συνέχεια;», «Πώς λέτε θα αντιδράσει και τι θα σκεφτεί ο Τηλέμαχος όταν δει τον ξένο;».

- ✓ Οι μαθητές/τριες διατυπώνουν τις προσδοκίες τους.

Με το χαλκό κοντάρι της στο χέρι, επήρε τη μορφή ενός ξένου·
κι ολόιδια με τον Μέντη, άρχοντα των Ταφίων,³ έπεσε πάνω στους αγέρωχους
μνηστήρες· που εκεί, μπροστά στις πύλες του σπιτιού, έβρισκαν
ευχαρίστηση παίζοντας τους πεσσούς,⁴ σε τομάρια βοδιών καθισμένοι,
που τα σφάζαν οι ίδιοι.

Κήρυκες⁵ και παιδόπουλα πρόθυμα τους υπηρετούσαν:

άλλοι να σμίγουν σε κρατήρες με νερό κρασί, άλλοι να πλένουν
τα τραπέζια με σφουγγάρια τρυπητά και να τα στήνουν,
κάποιοι να κομματιάζουν άφθονα τα κρέατα.

120

125

Ενότητα 3^η, Ραψωδία α (στ. 109-173)

3^η σκηνή, στ. 127-140

Σύγκριση και αξιολόγηση προσδοκιών

- **Σιωπηρή ανάγνωση / Πρόσληψη**
(10' λεπτά)
- ✓ Ο/Η εκπαιδευτικός ολοκληρώνει την ανάγνωση της 3^{ης} σκηνής (στ. 127-140)
- ✓ Ο/Η εκπαιδευτικός ζητά από τους/τις μαθητές/τριες να κάνουν **σιωπηρή ανάγνωση** του κειμένου (στ. 109-140) και στη συνέχεια να συγκρίνουν και να αξιολογήσουν κατά πόσον οι αρχικές τους προσδοκίες ήταν κοντά σε αυτά που περιγράφει το κείμενο.

- Πρώτος απ' όλους ο Τηλέμαχος την είδε, ωραίος σαν θεός·
ήταν με τους μνηστήρες καθισμένος, κι όμως ταξίδευε ο νους του πικραμένος.
Έβλεπε με τα μάτια της ψυχής του τον πατέρα του ένδοξο:
- 130 αν ξαφνικά γύριζε πίσω· αν τους μνηστήρες πετούσε έξω απ' το παλάτι·
αν έπαιρνε ο ίδιος πάλι την αρχή στα χέρια του, και μέσα στα αγαθά του
βασίλευε σαν πρώτα...
- Το όραμα αυτό ανέβαινε στον νου του, πλάι στους μνηστήρες –
κι είδε την Αθηνά. Ευθύς προς την αυλόθουρα έτρεξε, γιατί
- 135 τον έπιασε η ντροπή, να στέκει τόσην ώρα στην πόρτα του ένας ξένος.
Κοντά της στάθηκε, της έσφιξε το χέρι το δεξί, με τ' άλλο
πήρε το χάλκινο κοντάρι της, ύστερα την προσφώνησε μιλώντας,
και πέταξαν τα λόγια του σαν τα πουλιά:
- «Ξένε μου, καλωσόρισες, έλα να σε φιλέψουμε κι αφού το δείπνο μας
140 χορτάσεις, τότε μας λες τον λόγο της επίσκεψής σου.»

Ενότητα 3^η, Ραψωδία α (στ. 109-173)

1^η, 2^η, 3^η σκηνή, στ. 109-140

Καλλιέργεια κριτικής σκέψης

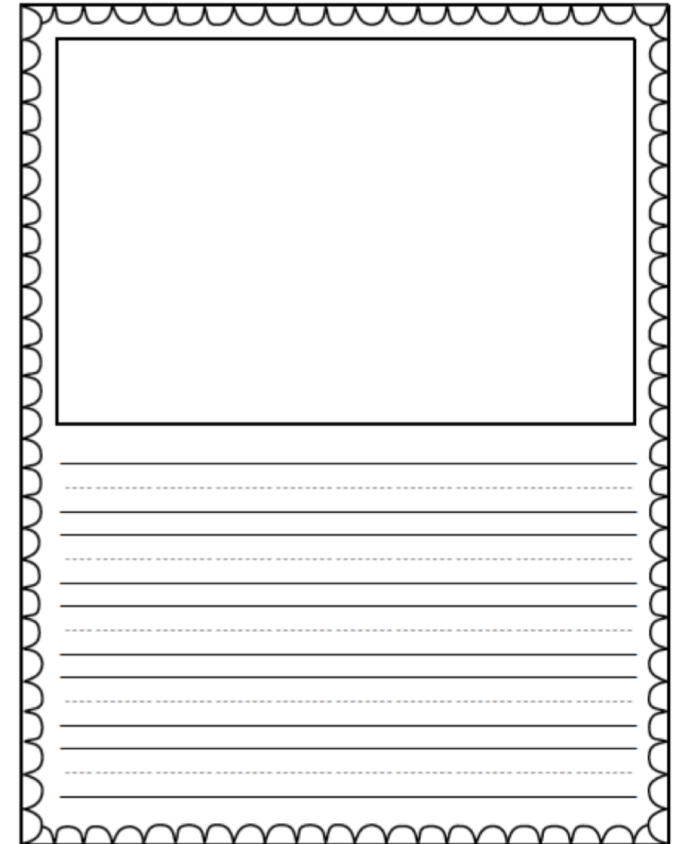
Ενδεικτικά ερωτήματα/δραστηριότητες

- ✓ Για ποιους λόγους η Αθηνά πήρε τη μορφή του Μέντη; Τι εξυπηρετεί η μεταμόρφωσή της; (*επεξήγηση, ερμηνεία*)
- ✓ Πώς παρουσιάζονται οι μνηστήρες στους στ. 119-125; Πώς θα τους χαρακτηρίζατε βάσει των στίχων και γιατί; (*ανάλυση, επεξήγηση*)
- ✓ Ποια ποιητική λειτουργικότητα ενέχει η παρουσία των κονταριών του Οδυσσέα στην κονταροθήκη του παλατιού; (*ερμηνεία, ανάλυση*)
- ✓ Να εντοπίσετε πολιτισμικά στοιχεία στους στ. 109-140 και να εξηγήσετε τη λειτουργικότητά τους. (*ανάλυση*)
- ✓ Πώς θα αξιολογούσατε τις αρχικές σας προσδοκίες (*αξιολόγηση, αυτορρύθμιση*)
- ✓ Σε ποια συμπεράσματα καταλήγετε για τη στάση των μνηστήρων; (*συνεπαγωγή*)
- ✓ **Διάδρομος σκέψης:** Ποιες σκέψεις έκανε ο Οδυσσέας, αντικρίζοντας τον ξένο;
- ✓ **Παράλληλα κείμενα:** Να εντοπίσετε ομοιότητες και διαφορές στην ψυχική κατάσταση του Τηλέμαχου με... (δημοτικά τραγούδια), στην εμφάνιση της Αθηνάς ως μέντη..., στη συμπεριφορά των μνηστήρων... κ.ά.

Ενότητα 3^η, Ραψωδία α (στ. 109-173)

- **Συμπλήρωση κειμένου/Δημιουργικό γράψιμο (20' λεπτά)**

- Ο εκπαιδευτικός πληροφορεί τους/τις μαθητές/τριες ότι το κείμενο έχει και συνέχεια, ζητώντας να γράψουν ποια νομίζουν ότι είναι:
 - ✓ *«Έχετε 7 λεπτά να γράψετε τη συνέχεια του κειμένου».*
 - ✓ *«Ποιες ενέργειες υποθέτετε θα κάνει ο Τηλέμαχος για να υποδεχθεί φιλόξενα τον ξένο;».*
- Αφού οι μαθητές/τριες ολοκληρώσουν τις εκδοχές τους, τις ανακοινώνουν στην ολομέλεια της τάξης.

Ενότητα 3^η, Ραψωδία α (στ. 109-173)

- **Ανάγνωση της εκδοχής του συγγραφέα (10' λεπτά)**
- Τέλος, ο/η εκπαιδευτικός διαβάζει τη συνέχεια και καλεί τους μαθητές/τριες να εκφέρουν την άποψη τους, αξιολογώντας τη συγκεκριμένη εκδοχή. Ενδεικτικά ερωτήματα:
 - ✓ *Πώς θα αξιολογούσατε τη συγκεκριμένη εκδοχή;*
 - ✓ *Ποιες ομοιότητες και ποιες διαφορές εντοπίζετε σε σχέση με τις δικές σας εκδοχές;*
 - ✓ *Επιβεβαιώθηκαν ή απορρίφθηκαν οι αρχικές σας υποθέσεις;*
 - ✓ *Πώς θα αξιολογούσατε τις υποθέσεις σας;*

Ενότητα 3^η, Ραψωδία α (στ. 109-173)

Επιπρόσθετες δραστηριότητες

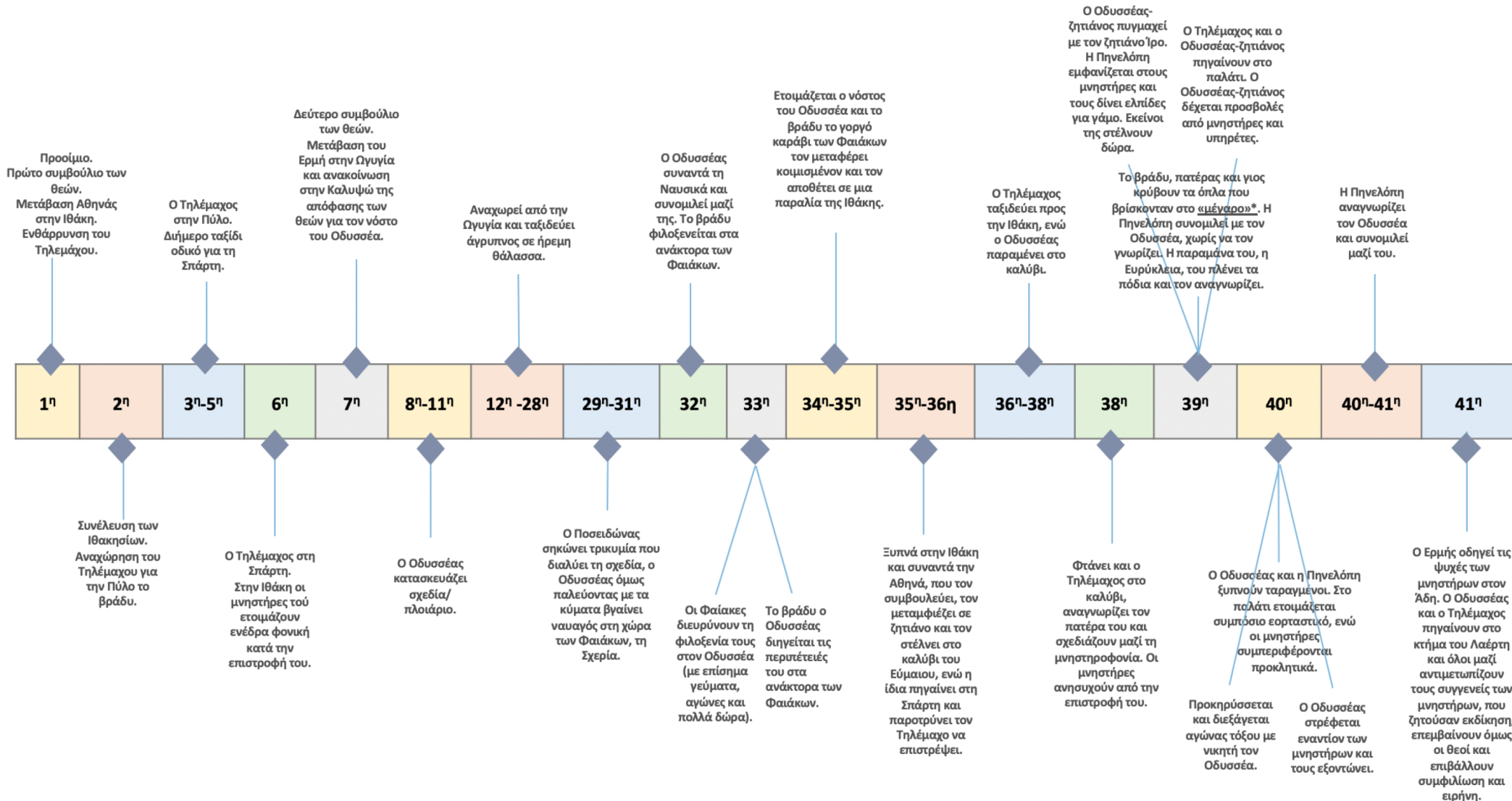
Διαθεματικότητα – Συνεργατική μάθηση

Ο/Η εκπαιδευτικός ζητά από τους/τις μαθητές/τριες σε ζευγάρια ή ομάδες:

- ✓ Να συσχετίσουν τα στάδια φιλοξενίας κατά την ομηρική εποχή σε σχέση με τη φιλοξενία στις μέρες μας.
- ✓ Να περιγράψουν σε πολυτροπικό κείμενο (ψηφιακά ή έντυπα) (κόμικ, ζωγραφιά, αφίσα, θεατρικός διάλογος, σκηνοθετική ματιά, κολάζ κ.λπ.) μια συγκεκριμένη σκηνή από το κείμενο.

4. Άλλες διδακτικές προσεγγίσεις

Χρονογραμμή κύριων γεγονότων της Οδύσσειας

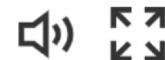
4. Άλλες διδακτικές προσεγγίσεις

Χάρτης κύριων γεγονότων της Οδύσσειας

0:18

Submit Answers

4. Άλλες διδακτικές προσεγγίσεις

Τρίλιζα με θέμα τη Ραψωδία α

Δημιουργήστε μια αφίσα για να παρουσιάσετε μια σκηνή από τη Ραψωδία α.	Αναζητήστε και συγκρίνετε διαφορετικές μεταφράσεις του κειμένου.	Δημιουργήστε μια τρισδιάστατη παρουσίαση/ένα κόμικ για μια σκηνή της ραψωδίας.
Προβλέψτε με λογικά επιχειρήματα τι θα συνέβαινε αν η Αθηνά δεν είχε πάει στον Τηλέμαχο.	Γράψτε στίχους και συνθέστε μουσική για μια από τις σκηνές της Ραψωδίας.	Γράψτε ένα γράμμα σε έναν φίλο σας για να διηγηθείτε τα βασικά γεγονότα της συγκεκριμένης ραψωδίας.
Γράψτε ένα άρθρο στο ιστολόγιο του σχολείου σας για τα χαρακτηριστικά της φιλοξενίας στον τόπο σας.	Μετά από προσωπικό αναστοχασμό, κατάγραψε στο ημερολόγιο τα μηνύματα που αποκόμισες από τη συγκεκριμένη ραψωδία.	Χρησιμοποιώντας ανακυκλώσιμα υλικά, δραματοποίησε με το ζευγάρι σου μια σκηνή από τη ραψωδία.

Κιναισθητική

Γλωσσική

Οπτική/Χωρική

Λογικομαθηματική

Μουσική

Διαπροσωπική

Γλωσσική

Νατουραλιστική

Ενδοπροσωπική

4. Άλλες διδακτικές προσεγγίσεις

Σταυρόλεξο

✓ Μεταβείτε στον σύνδεσμο:
<https://crosswordlabs.com/>

Crossword Labs

[Make a Crossword](#) [Find a Crossword](#) [About](#) [Login/Sign Up](#)

Οδύσσεια

Edit

Share

Focus Mode

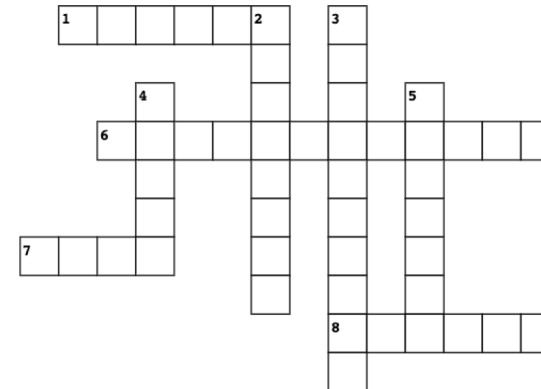
Word/PI

Print

[Instructions](#) | [Embed](#)

All Done! Make sure you bookmark this page, email it to yourself, or share it on Facebook or Twitter (use the Share button over to the right). If you don't, you may have a hard time getting back to this page!

Click a cell to start solving your puzzle, or select a print option. You can also [embed your puzzle](#) on your own website.

Across

1. Νησί της Καλυψώς
6. Ο συγγραφέας προετοιμάζει για όσα θα ακολουθήσουν
7. Σημαίνει λόγος, διήγηση, αφηγηματικό ποίημα
8. Τραγουδούσαν τα έπη τους με τη συνοδεία κιθάρας

Down

2. Πρώτος ξάδελφος του Αγαμέμνονα
3. Το τυπικό της γινόταν σε κάθε ξένο
4. Αγγελιαφόρος των θεών
5. Είχαν οι μνηστήρες

4. Άλλες διδακτικές προσεγγίσεις

Αξιολόγηση – Παιγνιώδης διδασκαλία

✓ Μεταβείτε στον σύνδεσμο: <https://www.bookwidgets.com/>

Τεστ & Έλεγχος

 Κουίζ Συμπληρώστε το κουίζ και στείλτε τις απαντήσεις σας.	 Φύλλο εργασίας Ένα φύλλο εργασίας με διάφορους τύπους ερωτήσεων.	 Διαχωρισμός φύλλου εργασιών Φύλλο εργασιών σε συνδυασμό με κείμενο με δυνατότητα κύλισης.
 WebQuest Το WebQuest είναι μια μορφή μαθημάτων προσαρμοσμένα στην έρευνα.	 Κάρτες διδασκαλίας Το κλασικό εργαλείο αυτοδιδασκαλίας, με ερώτηση στη μία πλευρά και απάντηση στην άλλη.	 Πίνακας Δημιουργήστε ελεύθερα σχέδια ή σημειώσεις.
 Διαχωρισμός πίνακα Περιοχή ελεύθερης σχεδίασης σε συνδυασμό με κείμενο με δυνατότητα κύλισης.	 Χρονολόγιο ιστορικών γεγονότων Μια άσκηση με χρονολόγιο ιστορικών	 Τελικό δελτίο Κάντε 2 ερωτήσεις στους μαθητές σας σχετικά με το σημερινό μάθημα.

 Ατη	 Η τύφλωση του νου του ανθρώπου
 Αίγιος	 Ξάδερφος του Αγαμέμνονα

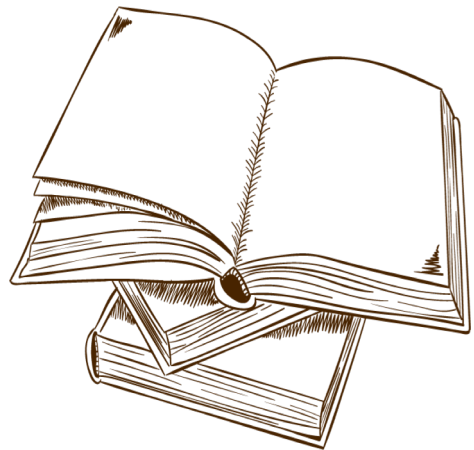
Παιχνίδια

 Παζλ Το κλασικό παζλ	 Σταυρόλεξο Ένα σταυρόλεξο, που δημιουργήθηκε από μια λίστα λέξεων και περιγραφών	 Αναζήτηση λέξης Βρείτε τις κρυμμένες οριζόντιες, κάθετες ή διαγώνιες λέξεις.
 Αντιστοίχιση ζευγών Αντιστοιχίστε ζεύγη καρτών τα οποία περιέχουν εικόνες, κείμενο ή τύπους.	 Παιχνίδι μνήμης Ένα κλασικό παιχνίδι αντιστοίχισης ζευγών. Οι κάρτες μπορούν να περιλαμβάνουν λέξεις, εικόνες ή μαθηματικές εκφράσεις.	 Κρεμάλα Το κλασικό παιχνίδι Κρεμάλα, όπου παρέχετε τη λίστα με τις λέξεις.
 Τυχαιότητα Επιλέξτε τυχαίους αριθμούς, λέξεις ή εικόνες.	 Κάρτα Μπίνγκο Κάθε ένας μαθητής παίρνει μια κάρτα λέξεων και σημειώνει λέξεις μέχρις ότου κάποιος να φωνάξει «Μπίνγκο!».	 Βρείτε τη διαφορά Το παιχνίδι Βρείτε τη διαφορά, με αναδυόμενες ετικέτες.
 Νοητικός χάρτης Σχεδιάστε έναν νοητικό χάρτη.		

Φωτογραφίες & βίντεο

 Εικόνα ενεργού σημείου Αναδυόμενα παράθυρα βίντεο, εικόνες, εμπλουτισμένοι κειμένου και ιστοσελίδων που συνδέονται με ενεργά σημεία σε μια εικόνα φόντου.	 Κολάζ Πλακίδια εικόνων με περιγραφές, ήχο και βίντεο.	 Πριν/Μετά Συγκρίνετε δύο εικόνες.
 Καρουσέλ εικόνων Παρουσίαση διαφανειών εικόνων σε υπερθετικό βαθμό! Με την πινελιά του Google Maps.	 Πρόγραμμα προβολής εικόνων Ζουμ και μετατόπιση σε μια μεγάλη εικόνα	 Ακολουθία καρτέ Εμφάνιση σειράς σχετικών εικόνων σε ένα χρονολόγιο.
 Τυχαίες εικόνες Προβολή τυχαίων εικόνων από μια παρεχόμενη λίστα ή ένα άλμπουμ Picasa.	 Πιάνο Διδάξτε τα παιδιά πώς να παίζουν πιάνο και να διαβάζουν νότες	 Πρόγραμμα αναπαραγωγής YouTube Ενσωμάτωση βίντεο ροής YouTube HD.
 Πρόγραμμα αναπαραγωγής Vimeo Ενσωμάτωση βίντεο ροής Vimeo.	 3D Πρόγραμμα προβολής αρχείων 3D, το οποίο υποστηρίζει διάφορες μορφές αρχείων	

Σας ευχαριστώ για την προσοχή σας!

Αγγελική Μάρκογλου,
Δρ. Μεθοδολογίας της Διδασκαλίας

markoglou.angeliki@ucy.ac.cy